

Vaikuttava mielenterveys- ja päihdetyö näkyväksi toimenpidekoodeilla – perusterveydenhuollon työntekijän ohjeistus

MITÄ?

Kirjaamalla asiakkaan saama palvelu THL:n ylläpitämän Toimenpideluokituksen mukaisesti saadaan yhdenmukaista ja vertailukelpoista tietoa terveydenhuollossa annetuista palveluista. Toimenpideluokitusta käytetään yksilöimään terveydenhuollon ammattihenkilöiden tekemät toimenpiteet. Mielenterveys- ja päihdetyötä kuvataan I-ryhmän toimenpidekoodeilla.

MIKSI?

Yhtenäisten kirjaamiskäytäntöjen avulla saadaan tehty työ näkyväksi. Terveydenhuoltolain (1326/2010, 8 §) mukaan terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Potilasrekisteriin tallennetut rakenteiset tiedot toimitetaan valtakunnalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonkeruu- ja raportointijärjestelmään (Avohilmo, Hilmo). Potilasrekisterin toimenpidekoodeista koostetusta tiedosta työntekijät, esihenkilöt ja johtajat voivat seurata ja suunnitella omaa toimintaansa. Tietoja käytetään myös valtakunnallisessa päätöksenteossa, suunnittelussa ja tutkimuksessa.

MITEN?

Toimenpidekoodeja voidaan käyttää hoidon sisällön kuvaamiseen. Laadun ja vaikuttavuuden varmistamiseksi käytetään yksittäistä toimenpidettä tarkasti kuvaavia spesifejä toimenpidekoodeja. Vaihtoehtoisesti toimintayksikössä voidaan sopia, että toiminnan kohdentumista ja määrää seurataan yleisemmällä tasolla käyttämällä yleiskoodia. Yhtenäisistä kirjaamisen käytännöistä sovitaan oman työorganisaation sisällä.

Spesifit toimenpidekoodit

Toiminto, jolla on tarkasti kuvattu sisältö ja toimintamalli, kuvataan spesifillä toimenpidekoodilla. Sisältöä tarkasti kuvaavan arvioon tai intervention koodin käyttö edellyttää, että ammattilainen on saanut menetelmän käyttöön koulutuksen ja toteutus on ohjeistettu. Toimenpidekoodit on luokiteltu ryhmiin arvio, konsultaatio, hoitosuunnitelma tai interventio. Spesifejä toimenpidekoodeja ovat esimerkiksi

- IBA03 Psykoterapia-arvio
- IDY19 Cool Kids, yksilöhoito
- IEP08 Cool Kids, perhehoito
- IDR23 Vanhempien ryhmähoito osana käytöshäiriöiden Ihmeelliset vuodet -hoitomallia
- IDY30 Unettomuuden yksilöhoito, kognitiivinen käyttäytymisterapia

Yleiskoodit

Spesifien toimenpidekoodien vaihtoehtona voidaan toimintayksikön päätöksellä käyttää yleiskoodeja. Kukin yleiskoodi kuvaa toimintaa yleisellä tasolla, ja ne tarjoavat yksinkertaistetun vaihtoehdon spesifeille koodeille silloin kun yksikössä ei haluta eritellä toimintaa tarkemmin. Esimerkiksi jonkin tietyn kognitiivisen yksilöterapiamenetelmän käytön sijaan voidaan kirjata kaikki kognitiivisen viitekehyksen käynnit spesifien toimenpidekoodien sijaan yleiskoodilla *IDY02 Kognitiivinen yksilöterapia*.

Yleiskoodeja ovat esimerkiksi

- IHZ02 Mielenterveysongelman tutkimus
- IHZ04 Psykososiaalinen ohjaus
- IHZ05 Terapeuttinen keskustelu
- IDY02 Kognitiivinen yksilöterapia

Toimenpidekoodeja ryhmiteltynä sisällön mukaan

Konsultaatio

- IAA01 Hoitotarpeen konsultaatio
- IAA02 Jatkohoidon konsultaatio
- IAB07 Itsetuhoisen potilaan konsultaatio
- IAB08 Itsemurhaa yrittäneen potilaan konsultaatio

Tutkimus

- IHZ02 Mielen terveysongelman tutkiminen
- IBA01 Diagnostinen ja oireita kartoittava tutkimus (strukturoitu)
- IBA02 Kuntoutustarpeen arvio, mielen terveys- ja päihdehäiriö
- IBB02 Työkyky- ja kuntoutustutkimus, mielen terveys- ja päihdehäiriö
- IBB03 Ammatillisen kuntoutuksen tarpeen tutkimus, mielen terveys- ja päihdehäiriö
- IBZ03 Päihdepsykiatrinen tutkimus

Hoitosuunnitelma

- ICB01 Hoitosuunnitelma mielen terveys- ja päihdehäiriön hoidossa

Biologinen interventio

- IFC99 Biologinen interventio

Psykososiaalinen interventio, ryhmittelevä toimenpidekoodi

- IHZ04 Psykososiaalinen ohjaus
- IHZ05 Terapeuttinen keskustelu
- IGP01 Muu perhekontakti
- IHZ29 Ryhmähoito

Vaikuttavia terapeuttisia interventioita, esimerkkejä

- IDY01 Psykodynaaminen yksilöterapia
- IDY02 Kognitiivinen yksilöterapia
- IDY05 Interpersoonallinen terapia (IPT), yksilöhoito
- IDY27 Vuorovaikutusohjanta (IPC)
- IDP01 Perheterapia
- IDR02 Kognitiivinen ryhmäterapia
- IER01 Koulutuksellinen ryhmähoito
- IER05 Sosiaalisten taitojen ryhmähoito

Yhtenäisistä kirjaamisen käytännöistä sovitaan oman työorganisaation sisällä.

Lisätietoja

[Lisätietoa mielen terveys- ja päihdepalveluiden sisällön kirjaamisesta](#)

[Lisätietoa vaikuttavista terapeuttisista interventioista ja niiden toimenpidekoodit](#)

[Lisätietoa Avohilmon käytöstä ja opas käyttöön](#)

[Lisätietoa sosiaalihuollon kirjaamisesta](#)

Yhteystiedot

Outi Linnaranta, ylilääkäri

etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

thl.fi | @THLorg